

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 42/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. januára 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátskou kanceláriou ADVOKÁT JUDr. PETER TIMKO spol. s r.o., Štefánikova trieda 6, Nitra, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Peter Timko, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 3/2019-823 z 29. apríla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažostná argumentácia

1. Ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“)

6. augusta 2019 sa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), domáhali vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie ich v záhlaví označených základných práv a slobôd podľa ústavy a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 3/2019-823 z 29. apríla 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) a ktorým by napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktoré tvorilo jej prílohu, vyplýva, že sťažovatelia vystupovali ako žalovaná strana sporu v konaní vedenom Okresným súdom Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 5 C 246/2006, v ktorom sa na nich žalobcovia – [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobcovia“) domáhali vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 17 259,38 €. Žalobcovia odôvodnili svoju žalobu tým, že podľa dohody z 13. augusta 1997 odovzdali sťažovateľom sumu 350 000 Sk ako preddavok na budúcu kúpnu cenu za nehnuteľnosť, uhradili za sťažovateľov zvyšok úveru vo výške 168 956 Sk a zaplatili za nich i daň z domovej nehnuteľnosti a poistné v sume 6 716 Sk. K uzavretiu kúpnej zmluvy však nedošlo, a preto vzniklo na strane sťažovateľov bezdôvodné obohatenie, ktoré žiadali vydať. Sťažovatelia síce uznali, že prevzali od žalobcov sumu 350 000 Sk ako zálohu za kúpnu cenu za budúci prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ale táto suma bola spolu s ostatnými čiastkami žalobcami skonzumovaná užívaním predmetnej nehnuteľnosti. Taktiež vzniesli námietku započítania pohľadávky v sume 332 000 Sk ako finančnej protihodnoty za bezplatné užívanie predmetných nehnuteľností od júna 2005 do 18. novembra 2008.

3. Okresný súd v poradí druhým rozsudkom z 11. augusta 2016 uložil sťažovateľom povinnosť zaplatiť žalobcom preddavok na kúpnu cenu vo výške 11 641,27 € s 9 % ročným úrokom z omeškania, vo zvyšnej časti žalobu zamietol a sťažovateľov zaviazal k povinnosti uhradiť žalobcom náhradu trov konania. Započítaciu pohľadávku sťažovateľov v sume 11 020,38 € vzniknutú ako finančnú protihodnotu za bezplatné užívanie nehnuteľnosti vyhodnotil okresný súd vzhľadom na jej spornosť ako právne bezpredmetnú, a preto nemohla byť pohľadávkou započítateľnou podľa § 580 Občianskeho zákonníka.

4. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie obidvoch sporových strán rozsudkom sp. zn. 6 Co 398/2016 z 13. decembra 2017 rozhodnutie okresného súdu potvrdil, pričom sa stotožnil s jeho právnym posúdením kompenzačnej námietky, ako aj námietky premlčania uplatnenej sťažovateľmi.

5. Rozsudok krajského súdu sťažovatelia napadli dovolaním, v ktorom spochybňovali správnosť záverov krajského súdu v otázke premlčania vydania bezdôvodného obohatenia, ako aj právne hodnotenie ich kompenzačnej námietky. Z rozhodnutí všeobecných súdov nepochopili, prečo odmietli započítať ich protinárok, keď všetky podmienky boli na to splnené. V tomto smere poukazovali na to, že žalobcovia nepopreli, že v čase, na ktorý sa vzťahuje kompenzačný nárok, užívali majetok sťažovateľov bezplatne, výška tohto nároku bola preukázaná znaleckým posudkom a išlo o splatný peňažný nárok. V oboch týchto námietkach sťažovatelia videli naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), pretože im súdy znemožnili uskutočňovať procesné práva. Zároveň sa krajský súd podľa ich názoru odklonil od ustálenej (resp. rozdielne uplatňovanej) rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, z čoho vyvodzovali naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podľa jeho názoru sa všeobecné súdy chybné, teda svojvoľne vysporiadali so sťažovateľmi uplatnenou námietkou započítania proti žalovanému nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. V tejto súvislosti najvyšší súd poukázal na zákonné ustanovenie § 98 Občianskeho súdneho poriadku (v súčasnosti § 147 ods. 2 CSP), podľa ktorého súd posudzuje prejav žalovaného, ktorým proti žalobcovi uplatňuje svoju pohľadávku na započítanie, ak táto pohľadávka zároveň neprevyšuje vlastnú žalovanú pohľadávku (inak by išlo o tzv. vzájomnú žalobu alebo návrh), ako obranu proti žalobe. Riadnym uplatnením sa tak námietka započítania stáva predmetom konania, pričom z dikcie uvedeného ustanovenia možno vyvodzovať, že taký postup súdu, ktorým by mohol byť vylúčený započítaný nárok na samostatné konanie, je s ohľadom na zásadu hospodárnosti konania a šetrenia práv strán sporu zakázaný. Nadväzne najvyšší súd skonštatoval, že *„aj vyvodenie nekompenzability proti pohľadávky v rámci jedného*

civilného konania nie je absolútne prilihavé tam, kde započítateľná pohľadávka vznikla z rovnakého právneho vzťahu ako pohľadávka uplatnená žalobou tak, ako je to aj v tejto prejednávanej veci“. Okresný súd námietku započítania bližšie (resp. vôbec) neskúmal, lebo vo veci dospel k záveru, že sťažovateľmi uplatnený nárok je sporný a započítať možno len pohľadávku nespornú; krajský súd nadväzne odvolaniu sťažovateľov v tomto smere nevyhovel, čo najvyšší súd vyhodnotil ako vytvorenie procesnej nerovnováhy a odopretie procesnej obrany proti uplatnenému žalobnému návrhu, so založením dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Vyvodenie nekompenzability protipohľadávky v rámci jedného civilného procesu krajským súdom vyhodnotil najvyšší súd ako nesúladné s existujúcou procesnou právnou úpravou i ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, čím došlo i k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

7. Pokiaľ išlo o námietku premlčania pohľadávky žalobcov vznesenú sťažovateľmi, najvyšší súd uzavrel, že odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu obsahuje v tomto smere dostatok skutkových a právnych záverov nadväzujúcich na prvoinštančné konanie, pričom nezistil, že by tieto závery krajského súdu boli svojvoľné. K tomu doplnil, že pokiaľ nedôjde k uzavretiu kúpnej zmluvy, má ten, kto zálohu na kúpnu zmluvu poskytol, právo na jej vrátenie odvtedy, kedy už bolo isté, že sa zmluva neuzavrie; až týmto okamihom odpadne právny dôvod tejto zálohy (R 26/1975).

8. Proti uzneseniu najvyššieho súdu sťažovatelia nasmerovali svoju ústavnú sťažnosť. Prostredníctvom argumentácie, ktorú uplatnili už v konaní pred všeobecnými súdmi, tvrdia, že ani najvyšší súd sa žiadnym ústavne a zákonne konformným spôsobom nevysporiadal s námietkou premlčania, v dôsledku čoho nie je uvedené rozhodnutie dôkladne odôvodnené a zakladá porušenie ich práva na spravodlivý súdny proces.

9. Svoju námietku sťažovatelia bližšie rozvádzajú tým, že najvyšší súd a ani súdy nižších inšancií sa nevenovali dôkladnému a presvedčivému hodnoteniu dôkazov a vyhli sa tak analýze všetkých pre vec podstatných aspektov. V tejto súvislosti opätovne predostierajú skutkové okolnosti svedčiace v prospech ich záveru, že nárok žalobcov na vrátenie zálohy je premlčaný. Tvrdia, že v decembri 1997 dali žalobcom na výber v tom, že sa buď vystávajú

alebo riadne doplatia zvyšok dohodnutej kúpnej ceny. Sú presvedčení, že ak vlastník nehnuteľnosti vyzve užívateľa, aby okamžite odišiel, neobstojí záver o tom, že má naďalej záujem predat' majetok užívateľovi. Žalobcovia odmietli odísť z domu a nemali ani peniaze na doplatenie kúpnej ceny. Sťažovatelia súhlasili s nájomným užívaním nehnuteľnosti za symbolické nájomné v sume 1 750 Sk, čím vznikla ústna nájomná zmluva. Najvyšší súd a ani súdy nižších inšancií však podľa názoru sťažovateľov nevysvetlili nelogický záver, že nepretržite od roku 1997 do roku 2006 túžili predat' nehnuteľnosť nemajetným žalobcom. Na účely posúdenia preddavku a otázky premlčania je podstatné, že v období, keď sa žalobcovia stali bežnými nájomcami, sťažovatelia stratili záujem predat' nehnuteľnosť žalobcom. Vo svojej argumentácii pokračujú tvrdiac, že ak vlastník nehnuteľnosti dá majetok do nájmu inému, z takejto formy nakladania s majetkom ešte nemožno vyvodit' záver, že chce majetok aj predat', ba dokonca, že ho chce predat' práve nájomcovi. Žalobcovia uzatvorili so sťažovateľmi iba nájomnú zmluvu, nie zmluvu o kúpe prenajatej veci.

10. Sťažovatelia dovolaciemu súdu, ale i súdom nižšej inštancie vyčítajú tiež to, že sa vôbec nevenovali hodnoteniu svedeckej výpovede svedka [REDACTED]. Okresný súd síce formálne zrekapituloval výpoveď svedka, ako aj obsah stanovísk strán sporu, avšak hodnotenie svedeckej výpovede nemožno nájsť v žiadnom z rozhodnutí. Uvedené sťažovatelia vnímajú ako zlyhanie súdnej moci.

11. Sťažovatelia ďalej ozrejmuju, že v roku 2006 prebehla medzi stranami sporu písomná korešpondencia vo veci ďalšieho postupu. V tom čase sťažovatelia vychádzali z úvahy, že za deväť rokov sa mohla majetková situácia žalobcov zlepšiť, pretože platili len symbolické nájomné a od júna 2005 užívali nehnuteľnosť zadarmo. Z týchto dôvodov sťažovatelia v písomnej korešpondencii z roku 2006 obnovili myšlienku predat' nehnuteľnosť žalobcom. Zdôrazňujú, že išlo o obnovu myšlienky, teda nie o pokračovanie v myšlienke predat' nehnuteľnosť. Začali sa nové rokovania, ktoré nemali nič spoločné s rokovaniami z roku 1997, a najmä, nie so zamýšľanou kúpnuou zmluvou z roku 1997, ku ktorej sa viazal preddavok. Dôvodom, pre ktorý nemôže obstáť záver, že rokovania v roku 2006 boli plynulým pokračovaním rokovaní z roku 1997, je ten, že sťažovatelia

v písomnej korešpondencii z roku 2006 dávajú jasne najavo ochotu predať nehnuteľnosť za cenu zodpovedajúcu trhovým pomerom v roku 2006 (nie v roku 1997).

12. Na základe uvedeného sťažovateľa v petite ústavnej sťažnosti žiadajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„I. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29.4.2019 č.k. 4 Cdo 3/2019-823, v časti týkajúcej sa sumy 11.617,87 € (350.000,- Sk) s príslušenstvom titulom vrátenia preddavku na kúpu nehnuteľností, bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľov na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29.4.2019 č.k. 4 Cdo 3/2019-823, v časti týkajúcej sa sumy 11.617,87 € (350.000,- Sk) s príslušenstvom titulom vrátenia preddavku na kúpu nehnuteľností, sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

III. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť sťažovateľom náhradu trov konania...“.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je

s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

19. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

21. Vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už ústavný súd judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07), a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

22. Predmetom ústavného prieskumu je kasačné rozhodnutie, ktorým najvyšší súd rozhodol v podstate v prospech sťažovateľov, keď na základe ich dovolania zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pretože nesprávne vyhodnotil nimi uplatnenú kompenzačnú námietku. Sťažovatelia s napadnutým rozhodnutím v tejto časti súhlasia. Napadnuté rozhodnutie podrobujú kritike len v časti, v ktorom sa najvyšší súd vysporiadal s ich argumentáciou týkajúcou sa riešenia námietky premlčania nároku žalobcov na vrátenie zálohy. Podľa ich názoru posúdili všeobecné súdy túto otázku nesprávne, najvyšší súd sa s ich názorom stotožnil, v dôsledku čoho je táto otázka vyriešená definitívnym spôsobom a po vrátení veci sa ňou už krajský súd v dôsledku záväznosti právneho názoru najvyššieho súdu nebude môcť zaoberať. Okrem nesúhlasu s názorom najvyššieho súdu v tejto otázke tvrdia, že k ich argumentom sa najvyšší súd vôbec nevyjadril, rozhodnutie v tejto časti neodôvodnil, a tým porušil ich právo na súdnu ochranu.

23. V súvislosti s preskúmaním sťažovateľmi napádaného rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím konečným, ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou (m. m. I. ÚS 357/2016, III. ÚS 46/2013, II. ÚS 105/09) v prvom rade podotýka, že ústavný súd len výnimočne vstupuje svojou právomocou do rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré nie sú konečné, avšak to neznamená, že sa nemôžu vyskytnúť prípady, že aj kasačné

rozhodnutia sú spôsobilé citeľne zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníka konania, napr. formulovaním ústavne nekonformného záväzného právneho názoru na riešenie vecí, ktorý súd nižšej inštancie nemôže nerešpektovať, hoci by sám mal pochybnosti o jeho zlučiteľnosti s ústavným poriadkom. Ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzickým a právnickým osobám ústavným súdom by nebola účinná, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť skôr, než skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím. Ak by ústavný súd zotrval na kategorickom závere o neprípustnosti ústavnej sťažnosti proti kasačným rozhodnutiam, ocitla by sa časť súdneho konania celkom mimo záber akejkoľvek kontroly, lebo by *de facto* bola týmto súdom daná takmer neobmedzená kasačná právomoc, keď prípadné vybočenie z medzí spravodlivého procesu by súd nižšej inštancie nebol oprávnený korigovať a ústavnoprávna ochrana práv účastníkov konania by bola rovnako, cez neprípustnosť ústavnej sťažnosti, vylúčená. Treba dodať, že tieto závery vychádzajú z účelu samotného konania o ústavnej sťažnosti, ktorým je ochrana základných práv a slobôd jednotlivca podľa čl. 127 ústavy.

24. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd v danom prípade vecne preskúmal rozhodnutie najvyššieho súdu v časti napádanej sťažovateľmi z hľadiska materiálnoprávnej ochrany ich základných práv a slobôd.

25. Pokiaľ ide o sťažnostnú námietku o neodôvodnenosti napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu (v časti spornej námietky premlčania), ústavný súd uvádza, že odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), z čoho rezultuje pomerne bohatá judikatúra k jeho významu z pohľadu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky strany sporu, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu

uvádzaných stranami (I. ÚS 241/07). Rovnako EŠLP pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra EŠLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

26. Na tomto mieste je potrebné doplniť, že otázkou premlčania sa dôkladne zaoberal najvyšší súd už vo svojom v poradí prvom rozhodnutí v kauze sťažovateľov č. k. 4 Cdo 256/2010-365 z 28. septembra 2011 (ďalej aj „prvé rozhodnutie“), ktorým zrušil rozsudok krajského súdu (krajský súd ním rozhodol o zamietnutí žaloby pre uplynutie premlčacej doby, pozn.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Všeobecné súdy sa tak následne spravovali jeho záväzným právnym názorom, podľa ktorého ak sa zamýšľaná kúpa nerealizovala, záloha sa stáva bezdôvodným obohatením vo chvíli, keď odpadol právny dôvod, na ktorého základe budúci kupujúci plnil budúcemu predávajúcemu, teda, keď predávajúci odmietol nehnuteľnosť kupujúcemu predať, prípadne, keď sa vytvoril stav, z ktorého je zrejmé, že kúpa už nebude realizovaná. Najvyšší súd vo svojom prvom zrušujúcom rozhodnutí teda inštruoval krajský súd k tomu, aby bezpečne zistil, kedy sa žalobcovia dozvedeli, že uvažovaná kúpa nebude uskutočnená, pretože až týmto okamihom začína plynúť (v danom prípade) subjektívna, ako aj objektívna premlčacia doba na vrátenie zálohy, teda nie už odo dňa jej odovzdania.

27. Okresný súd a nadväzne krajský súd spravujúc sa právnym názorom najvyššieho súdu obsiahnutom v citovanom rozhodnutí žalobe vyhovel, pričom s poukazom na relevantnú právnu úpravu uviedli, že počiatok subjektívnej premlčacej doby sa viaže na vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa obohatil. Ak v súvislosti so zamýšľanou kúpou nehnuteľnosti žalobcovia poskytnú sťažovateľom peňažnú čiastku vo výške 350 000 Sk (11 617,87 €) 13. augusta 1997 a sťažovatelia túto čiastku prijali ako preddavok (zálohu) na budúce plnenie zo zamýšľanej kúpnej zmluvy, stal sa bezdôvodným obohatením vo chvíli, keď sťažovatelia odmietli nehnuteľnosti žalobcom predať, prípadne, keď vytvorili stav, z ktorého bolo zrejmé, že kúpa

nebude realizovaná. Až týmto okamihom odpadol právny dôvod, na základe ktorého žalobcovia plnili sťažovateľom. V danom prípade bolo po doplnenom dokazovaní preukázané, že ku kúpe preukázateľne nedôjde, a to listom žalovaných z 26. mája 2006 zaslaným žalobcom, že nie sú ochotní im predmetné nehnuteľnosti odpredať. Od tohto momentu začala podľa názoru krajského súdu plynúť subjektívna, ako aj objektívna premlčacia doba na vrátenie zálohy, a teda nie odo dňa jej odovzdania (t. j. 13. augusta 1997) ako to tvrdia sťažovatelia. Keďže žaloba bola podaná 28. novembra 2006, krajský súd konštatoval, že premlčacia doba neuplynula, a teda žalovaná pohľadávka žalobcov nie je premlčaná. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia poukázal na tieto závery krajského súdu, s ktorými sa stotožnil.

28. Sťažovatelia naopak zotrvávajú na svojej argumentácii, že stratili záujem predat' žalobcom nehnuteľnosť už v období, keď sa títo stali bežnými nájomcami a v roku 2006 išlo o nové rokovania o odpredaji nehnuteľnosti. Presvedčení o relevantnosti svojich argumentov tak od ústavného súdu očakávajú prehodnotenie záveru, ku ktorému dospeli všeobecné súdy. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo

svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

29. Tvrdenia sťažovateľov nepovažovali všeobecné súdy za bezpečne preukázané. Podstatným bol podľa ich názoru okamih, keď už bolo nad všetky pochybnosti preukázané, že ku kúpe nedôjde. Uvedené zdôraznil i najvyšší súd v aktuálne napadnutom uznesení, keď uviedol, že pokiaľ nedôjde k uzavretiu kúpnej zmluvy, má ten, kto zálohu na kúpnu zmluvu poskytol, právo na jej vrátenie odvtedy, kedy už bolo isté, že sa zmluva neuzavrie. Ústavný súd nezistil v tomto závere napadnutého uznesenia (o čiastkovej otázke) nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. Napriek jeho stručnosti netreba opomenúť fakt, že nadviazalo na prvé rozhodnutie najvyššieho súdu, v ktorom sa s otázkou premlčania pomerne vyčerpávajúco vysporiadal. Keďže súdy nižšej inštancie sa skorším právnym záverom dôsledne riadili, nemožno najvyššiemu súdu v napadnutom rozhodnutí vytknúť neodôvodnenosť iba preto, že odkázal na ich závery a stotožnil sa s nimi.

30. Nesúhlas sťažovateľov s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným. V tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy strany sporu. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu, vrátane ich dôvodov a námietok. Procesný postoj strany sporu zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jej návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu

(IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010), čomu podľa názoru ústavného súdu učinil najvyšší súd, napriek stručnosti jeho záveru nadväzujúceho na odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu, zadosť.

31. Vo vzťahu k námietke sťažovateľov týkajúcej sa dokazovania vykonaného všeobecnými súdmi a údajnému nehodnoteniu svedeckej výpovede ústavný súd osobitne zdôrazňuje, že pri preskúvaní ústavnosti rozhodnutí vydaných vo všeobecnom súdnictve nevykonáva dokazovanie, nepreukazuje skutkové okolnosti prípadu tak ako všeobecný súd, lebo ústavný súd je súdom práva, a nie faktov. Ústavnému súdu v zmysle jeho ustálenej judikatúry zásadne neprislúcha hodnotiť ani prednesy či vyjadrenia fyzických osôb a právnických osôb, výsluchy strán, výsluchy svedkov, znalecké dokazovanie, predložené listiny a iné dôkazy, resp. ich dostatočnosť pre rozhodnutie všeobecného súdu vo veci samej. Takýto postup ústavného súdu by bol nielen v príkrom rozpore s právomocami ústavného súdu, ale popieral by základné zásady ústnosti a bezprostrednosti súdneho konania, ktoré vytvárajú najlepšie predpoklady na zistenie materiálnej pravdy (III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012). Pokiaľ všeobecné súdy ústavné garancie vyplývajúce najmä z čl. 46 až čl. 50 ústavy rešpektujú, ústavný súd nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenia dôkazov všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (II. ÚS 593/2011).

32. Pod právom na spravodlivý súdny proces vo vzťahu k vykonávaniu dokazovania je potrebné rozumieť, že strane sporu musí byť poskytnutá možnosť podieľať sa zákonom ustanoveným spôsobom na dokazovaní, čo znamená dôkazy navrhovať, byť prítomný na vykonávaní dokazovania vrátane práva klásť stranám sporu otázky a k navrhovaným a už vykonávaným dôkazom sa vyjadrovať (III. ÚS 60/04). Do obsahu tohto práva však nepatrí právo strany sporu (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), ani domáhať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá strana sporu (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

33. Vyhodnotiac všetky už uvedené skutočnosti, ústavný súd konštatuje, že napriek argumentom sťažovateľov nezistil v danej veci dôvody na pripustenie výnimky zo zásady nevstupovať do rozhodnutí súdov, ktorými boli zrušené rozhodnutia súdov nižšej inštancie. Na základe uvedeného tak dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ich ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

34. Ďalšími návrhmi sťažovateľov sa ústavný súd nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu